

ΕΝΟΤΗΤΑ 8

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Για το δημοτικό

Τα δικαιώματά μου - τα δικαιώματά σου

8.1 Επιθυμίες και ανάγκες: τι είναι σημαντικό για μένα;

Οι μαθητές μαθαίνουν να διακρίνουν αυτά που θέλουν από αυτά που έχουν πραγματικά ανάγκη

8.2 Ανθρώπινα δικαιώματα: τι λένε;

Οι μαθητές συγκρίνουν τις ανάγκες τους με τα άρθρα της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

8.3 Έρευνα: τι σκέφτονται και τι γνωρίζουν οι άνθρωποι γύρω μας

Οι μαθητές κάνουν μια μικρή έρευνα για τα ανθρώπινα δικαιώματα

8.4 Τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι ζωντανά!

Παρουσιάζουμε και συζητάμε τα αποτελέσματα της έρευνας

Ενότητα 8: Βασική έννοια - "Δικαιώματα και ελευθερία" (για το δημοτικό)

Γενικές πληροφορίες για εκπαιδευτικούς: ανθρώπινα δικαιώματα: Τι είναι σημαντικό για μένα; Για σένα; Για τους άλλους;

Ανθρώπινα δικαιώματα μπορούν να οριστούν ως τα δικαιώματα τα οποία είναι σύμφυτα με την ανθρώπινη φύση και χωρίς αυτά ο άνθρωπος δεν μπορεί να ευημερεί.

Τα ανθρώπινα δικαιώματα και οι θεμελιώδεις ελευθερίες μάς επιτρέπουν να αναπτυχθούμε και να χρησιμοποιήσουμε τις ανθρώπινες ιδιότητές μας, την ευφυΐα μας, τα ταλέντα και τη συνείδησή μας, και μας επιτρέπουν επίσης να ικανοποιήσουμε τις πνευματικές και άλλες ανάγκες μας. Βασίζονται στην αυξανόμενη απαίτηση του ανθρώπινου είδους για μια ζωή στην οποία η έμφυτη αξιοπρέπεια και αξία κάθε ανθρώπινου όντος αντιμετωπίζεται με σεβασμό και προστατεύεται.

Αυτή η ενότητα παρέχει βασικές πληροφορίες στους εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που επιθυμούν να εστιάσουν στην ευαισθητοποίηση και τη γνώση για τις αξίες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς επίσης και στις έννοιες της αμοιβαιότητας και της οικουμενικότητας στις οποίες βασίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα. Είναι μόνο μια αφετηρία, που θα πρέπει να συμπληρωθεί από περαιτέρω έρευνα και μελέτη και/ή χρησιμοποιώντας εθνικά εγχειρίδια και οπτικο-ακουστικό υλικό. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να ενεργοποιήσει μια συνεχιζόμενη διαδικασία προσαρμογής και ανάπτυξης σε όλα τα επίπεδα της διδασκαλίας για πολλές και διαφορετικές κουλτούρες του κόσμου.

Η Δεκαετία των Ηνωμένων Εθνών για την Εκπαίδευση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (1995-2004) όρισε την εκπαίδευση για τα ανθρώπινα δικαιώματα ως "εξάσκηση, διάδοση, προσπάθειες πληροφόρησης με στόχο τη δόμηση μια οικουμενικής κουλτούρας ανθρωπίνων δικαιωμάτων μέσω της μετάδοσης γνώσεων και δεξιοτήτων και τη διαμόρφωση στάσεων που αποσκοπούν:

- (α) Στην ενδυνάμωση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των βασικών ελευθεριών*
- (β) Στην πλήρη ανάπτυξη της προσωπικότητας του ατόμου και της αίσθησης αξιοπρέπειας*
- (γ) Στην προώθηση της κατανόησης, ανεκτικότητας, ισότητας των φύλων και της φιλίας ανάμεσα σε έθνη, αυτόχθονες πληθυσμούς και φυλετικές, εθνικές, εθνοτικές, θρησκευτικές και γλωσσικές ομάδες*
- (δ) Στην ενεργοποίηση όλων των ατόμων να συμμετέχουν αποτελεσματικά σε μια ελεύθερη κοινωνία*
- (ε) Την προώθηση των δράσεων των Ηνωμένων Εθνών για τη Διατήρηση της Ειρήνης. (Προσαρμοσμένο από το Σχέδιο Δράσης της Δεκαετίας των Ηνωμένων Εθνών για την Εκπαίδευση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (1995-2004), παράγραφος 2.)

Αυτή η διαδικασία θα εξαρτηθεί από τα τοπικά εκπαιδευτικά συστήματα, τα οποία διαφέρουν μεταξύ τους, και από τη διακριτική ευχέρεια των εκπαιδευτικών που θέτουν τους εκπαιδευτικούς στόχους. Ωστόσο, το βασικό πρόσωπο για νέες πρωτοβουλίες είναι ο εκπαιδευτικός και κατά συνέπεια έχει την ευθύνη της επικοινωνίας και της προώθησης των αρχών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην τάξη. Όμως, απλά η διδασκαλία για τα ανθρώπινα δικαιώματα δεν είναι αρκετή. Αυτές οι αξίες πρέπει να διαπερνούν την τάξη παράλληλα με εκείνες της λήψης δημοκρατικών αποφάσεων και της δράσης. Οι μαθητές δεν πρέπει απλά να μάθουν για τα ανθρώπινα δικαιώματα, αλλά να μάθουν μέσα από αυτά.

Το γεγονός ότι η Οικουμενική Διακήρυξη για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου³ έχει σχεδόν παγκόσμια εγκυρότητα και εφαρμογή είναι σημαντικό για τους/τις εκπαιδευτικούς. Εργαζόμενοι με κανόνες ευρέως διαδεδομένους για πολλά χρόνια, οι εκπαιδευτικοί αισθάνονται ότι πρωθιόνυν ένα σύστημα κανονισμών, αποδεκτό από τη διεθνή κοινότητα. Τα εκπαιδευτικά συστήματα διαφέρουν πολύ μεταξύ τους. Όταν,

3. Υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ στις 10 Δεκεμβρίου 1948.

όμως, οι εκπαιδευτικοί διδάσκουν για τα ανθρώπινα δικαιώματα, σέβονται οι ίδιοι τα ανθρώπινα δικαιώματα στην τάξη και το σχολικό περιβάλλον.

Αυτό σημαίνει ότι δεν πρέπει να υπάρχει υποκρισία. Η υποκρισία αναφέρεται στον τρόπο διδασκαλίας, όπως για παράδειγμα: «Σήμερα θα μιλήσουμε για την ελευθερία της έκφρασης – σκάστε στην πίσω σειρά!». Έτσι, οι μαθητές θα μάθουν πολλά για την εξουσία, και πολύ λιγότερα για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τον σεβασμό προς την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, που αποτελούν τον πυρήνα των ελευθεριών του ατόμου. Επειδή οι μαθητές επηρεάζονται από τις στάσεις και τις πεποιθήσεις των εκπαιδευτικών, τέτοιους είδους συμπεριφορές δεν έχουν θετική επίδραση. Για παράδειγμα, λόγω της επιθυμίας τους να ικανοποιήσουν, οι μαθητές μπορεί να θελήσουν να καθρεπτίσουν τις προσωπικές απόψεις του/της εκπαιδευτικού, χωρίς να το πολυσκεφτούν. Αυτό μπορεί να είναι αιτία, στην αρχή τουλάχιστον, να μην εκφράζουν τις δικές τους ιδέες. Επιπλέον, η υποκρισία θέτει εύλογα ερωτήματα σχετικά με το πώς θα προστατευθεί και θα πρωθηθεί η ανθρώπινη αξιοπρέπεια τόσο των δασκάλων όσο και των μαθητών μέσα στην τάξη, καθώς επίσης και στο σχολείο και στην κοινωνία γενικότερα. Ετσι, οι εκπαιδευτικοί καλούνται να διερευνήσουν τρόπους και μέσα για τη συμμετοχή άλλων φορέων προκειμένου να αποφασίσουν τι θα κάνουν, πώς θα το κάνουν, και γιατί” αυτό συνεπάγεται την εμπλοκή όχι μόνο των μαθητών, των διευθυντών, των εκπαιδευτικών αρχών, και των γονέων, αλλά επίσης, ανάλογα με την περίπτωση, και μελών της κοινότητας στην οποία ζουν και εργάζονται.

Στόχος της εκπαίδευσης για τη δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη είναι η ανάπτυξη ικανοτήτων σε τρεις τομείς. Αυτή η ενότητα έχει το ακόλουθο προφίλ σε σχέση με τις ικανότητες:

Ικανότητα για ...		
... πολιτική ανάλυση και άσκηση κριτικής	... χρήση μεθόδων	... λήψη πολιτικών αποφάσεων και δράση
**	***	*

Εργαλειοθήκη

Σ' αυτή την ενότητα μπορούν να χρησιμοποιηθούν τα παρακάτω εργαλεία. Ο εκπαιδευτικός αποφασίζει αν μερικοί ή όλοι οι μαθητές χρειάζονται προετοιμασία για να δουλέψουν με τα εργαλεία.

- Ο Έρευνα σε βιβλιοθήκες
- Ο Έρευνα στο διαδίκτυο
- X Διεξαγωγή συνεντεύξεων και ερευνών
- X Ερμηνεία εικόνων
- Ο Νοητικοί χάρτες
- Ο Δημιουργία αφισών
- Ο Διοργάνωση εκθέσεων
- X Σχεδιασμό/διεξαγωγή παρουσιάσεων
- X Προετοιμασία διαφανειών ή προβολής PowerPoint
- X Συγγραφή άρθρων σε εφημερίδα
- Ο Παραστάσεις
- X Διεξαγωγή συζητήσεων

ΕΝΟΤΗΤΑ 8: Δικαιώματα και ελευθερία

Τα δικαιώματά μου - τα δικαιώματά σου;

Ανθρώπινα διακιώματα: τι είναι σημαντικό για μένα; Για σένα; Για τους άλλους;

Τίτλος μαθ/τος	Μαθησιακοί στόχοι	Εργασίες μαθητών	Υλικά	Μέθοδοι
Μάθημα 1: Επιθυμίες και ανάγκες	Οι μαθητές μαθαίνουν ότι οι προσωπικές τους επιθυμίες – πράγματα και ιδέες που θα ήθελαν να έχουν και να πραγματοποιήσουν – είναι το ίδιο σημαντικά με τα πράγματα που χρειάζονται όλοι οι άνθρωποι για να ζουν μια αξιοπρεπή ζωή.	Οι μαθητές συλλέγουν εικόνες που αναπαριστούν τις επιθυμίες και τις ανάγκες τους και συζητούν σχετικά.	Σκοινί, μανταλάκια, κρεμάστρες, αποκόμματα (εικόνες) από περιοδικά, φυλλάδιο.	Ομαδική εργασία.
Μάθημα 2: Ανθρώπινα δικαιώματα: τι λένε;	Συσχετίζοντας τις δικές τους ανάγκες με άρθρα από την Οικουμενική Διακήρυξη για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, οι μαθητές αναγνωρίζουν ότι η Διακήρυξη έχει ευθυγραμμιστεί με τις ανάγκες των ανθρώπων.	Οι μαθητές ανατρέχουν στο μάθημα 1 χρησιμοποιώντας μια λίστα ή επιλεγμένα άρθρα από την Οικουμενική Διακήρυξη για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.	Φυλλάδιο (απλοποιημένη έκδοση της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου), λίστα αναγκών από το μάθημα 1.	Ομαδική εργασία, έρευνα.
Μάθημα 3: Έρευνα: τι σκέφτονται και τι γνωρίζουν οι άνθρωποι γύρω μας	Οι μαθητές διευρύνουν την εμπειρία τους παίρνοντας συνέντευξη από ενήλικες για τη στάση απέναντι στα και τη γνώση τους για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Παρατηρούν πόσο διαφορετικά μπορούν να αξιολογηθούν τα ανθρώπινα δικαιώματα.	Οι μαθητές ετοιμάζουν μια έρευνα και εξασκούνται μέσα στην τάξη. Η έρευνα μπορεί να δοθεί ως εργασία για το σπίτι για την επόμενη εβδομάδα.	Φυλλάδια, χαρτί, μολύβια και στυλό.	Έρευνες σε ομάδες.

<p>Μάθημα 4: Τα Ανθρώπινα Δικαιώματα είναι ζωντανά!</p>	<p>Οι μαθητές παρουσιάζουν τα αποτελέσματα της έρευνας και συνειδητοποιούν πόσο διαφορετικά αξιολογούνται τα ατομικά ανθρώπινα δικαιώματα. Στοχάζονται πάνω στις δικές τους μαθησιακές διαδικασίες μεταβιβάζοντας έτσι γνώση και ικανότητες.</p>	<p>Οι μαθητές παρουσιάζουν και συζητούν τα αποτελέσματα της έρευνάς τους. Αναστοχάζονται την όλη μαθησιακή διαδικασία.</p>	<p>Χαρτί A4.</p>	<p>Ομαδική συζήτηση, συζήτηση σε ολομέλεια.</p>
--	---	---	------------------	---

Μάθημα 1

**Επιθυμίες και ανάγκες: τι είναι σημαντικό για μένα;
Οι μαθητές μαθαίνουν να διακρίνουν αυτά που θέλουν από αυτά που έχουν
πραγματικά ανάγκη**

Μαθησιακοί στόχοι	Οι μαθητές μαθαίνουν ότι οι προσωπικές τους επιθυμίες – πράγματα και ιδέες που θα ήθελαν να έχουν και να πραγματοποιήσουν– είναι το ίδιο σημαντικά με τα πράγματα που χρειάζονται όλοι οι άνθρωποι για να ζουν μια αξιοπρεπή ζωή.
Εργασίες μαθητών	Οι μαθητές συλλέγουν εικόνες που αναπαριστούν τις επιθυμίες και τις ανάγκες τους και συζητούν σχετικά με αυτές.
Υλικά	Σκοινί, μανταλάκια, κρεμάστρες, αποκόμματα (εικόνες) από περιοδικά, φυλλάδιο.
Μέθοδοι	Ομαδική εργασία.

Επιπρόσθετες πληροφορίες

Τα ανθρώπινα δικαιώματα έχουν ηθική και νομική φύση. Αν και ως ολότητα θεωρούνται αδιαίρετα, είναι σαφές ότι για κάθε άτομο είναι διαφορετικά αυτά που είναι σημαντικά για τη ζωή του. Επιπλέον είναι σημαντικό να γίνει κατανοητό – ειδικά στους έφηβους – ότι δεν είναι όλες οι ανάγκες βασικές ούτε αναγνωρίζονται ως δικαιώματα κατά τα διεθνή πρότυπα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η διάκριση ανάμεσα σε επιθυμίες και ανάγκες, ο σεβασμός προς τον τρόπο που οι άνθρωποι αξιολογούν κάποια δικαιώματα έναντι κάποιων άλλων, και την ίδια στιγμή η αποδοχή της σπουδαιότητας του συνεκτικού πλαισίου των διεθνών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, είναι μια μακροπρόθεσμη μαθησιακή διαδικασία. Αν και δε γίνεται αναφορά σε αυτό το μάθημα στη νομική πλευρά των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οι εκπαιδευτικοί πρέπει να είναι ενήμεροι για τις δεσμευτικές νομικές συνθήκες – τις οποίες οι κυβερνήσεις υπογράφουν και δεσμεύονται να τηρούν – οι οποίες βασίζονται στο κανονιστικό πλαίσιο της Οικουμενικής Διακήρου Ξής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Στην Ευρώπη, το κύριο νομικά δεσμευτικό κείμενο για τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι η Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου).⁴

Περιγραφή του μαθήματος

Η αίθουσα πρέπει να είναι διαμορφωμένη με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορούν οι μαθητές να σχηματίζουν ομάδες των τεσσάρων ή έξι ατόμων. Όλα τα απαραίτητα υλικά πρέπει να είναι τοποθετημένα σε ξεχωριστό θρανίο, από όπου οι μαθητές θα πάρουν ότι χρειάζονται και θα το επιστρέψουν με τη λήξη του μαθήματος. Η κυριότητα είναι βασικός παράγοντας στην EDC/HRE, και εκπαιδευτικοί και μαθητές πρέπει να αντιμετωπίζουν την τάξη ως ένα ζωτικό χώρο για τον οποίο ενδιαφέρονται. Πρέπει να υπάρχουν όσο το δυνατόν περισσότερα αποκόμματα από περιοδικά (δεκάδες, ή και εκατοντάδες φωτογραφίες) κολλημένες στους τοίχους της τάξης.

Ο/η εκπαιδευτικός συγκεντρώνει τους μαθητές μπροστά από τον “τοίχο εικόνων” και συζητούν:

- Ποιες ήταν οι εμπειρίες σας κατά τη συλλογή των φωτογραφιών;
- Υπήρξε κάτι που σας εξέπληξε; Αν ναι, τι;

4. ETS Αρ. 5, άνοιξε για υπογραφή στις 4 Νοεμβρίου 1950 και τέθηκε σε ισχύ στις 3 Σεπτεμβρίου 1953.

Μετά την ολιγόλεπτη εισαγωγική συζήτηση, ο/η εκπαιδευτικός αναθέτει σε δύο μαθητές να κρατούν το σχοινί (περίπου 4 μέτρων μήκος) και 12 μανταλάκια. Στη συνέχεια ο/η εκπαιδευτικός παίρνει δύο κάρτες που γράφουν “ΕΠΙΘΥΜΙΕΣ” και “ΑΝΑΓΚΕΣ”. Τις κρεμά στα δύο άκρα του σχοινιού και ζητά από τους μαθητές να σκεφτούν ποιες φωτογραφίες θα επέλεγαν να βάλουν στις “ΕΠΙΘΥΜΙΕΣ” και ποιες στις “ΑΝΑΓΚΕΣ”. Όταν όλοι θα έχουν σκεφτεί, ο εκπαιδευτικός ζητά από δύο μαθητές να εξηγήσουν γιατί έκαναν τις συγκεκριμένες επιλογές. Κατόπιν, ο/η εκπαιδευτικός θα επιχειρήσει να αποσαφηνίσει με συζήτηση τη διαφορά ανάμεσα στις επιθυμίες και τις ανάγκες, προσέχοντας να μην δώσει ορισμό, αλλά συγκεντώνοντας και βάζοντας σε σειρά τις εξηγήσεις των μαθητών.

Σε ομάδες των τεσσάρων ή έξι, οι μαθητές πρέπει να επιλέξουν 10 φωτογραφίες, πέντε για την κατηγορία “ΕΠΙΘΥΜΙΕΣ” και πέντε για τις “ΑΝΑΓΚΕΣ”. Αυτή η άσκηση δίνεται σε κάθε ομάδα γραπτώς (είτε με φωτοτυπίες από το φυλλάδιο είτε στον πίνακα).

Εργασία και παρουσίαση:

- Ως ομάδα, οι μαθητές πρέπει να επιλέξουν 10 φωτογραφίες. Πέντε από αυτές θα πάνε στην κατηγορία των “ΕΠΙΘΥΜΙΩΝ” και πέντε στην κατηγορία των “ΑΝΑΓΚΩΝ” (αν δυο οι περισσότερες ομάδες θέλουν την ίδια φωτογραφία, πρέπει να βρεθεί μια λύση).
- Οι ομάδες πρέπει να συζητήσουν τις επιλογές τους και να απαντήσουν στις παρακάτω ερωτήσεις:
  - Γιατί αυτό είναι σημαντικό για τη ζωή μου;
  - Τι θα γινόταν αν δεν το είχα αυτό;
  - Τι θα ήθελα να έχω ή να πετύχω αργότερα στη ζωή;
  - Τι σημαίνει αυτό για μένα ως αγόρι/κορίτσι;
- Οι 10 επιλεγμένες φωτογραφίες πρέπει να τοποθετηθούν στη συνέχεια με σειρά σπουδαιότητας την οποία θα πρέπει οι μαθητές να εξηγήσουν. Θα πρέπει η λύση να ικανοποιεί όλα τα μέλη της ομάδας.
- Δύο μέλη της ομάδας πρέπει να κρατάνε το σχοινί, και ένα άλλο να εξηγεί την κάθε επιλογή. Τέλος, οι μαθητές θα πρέπει να εξηγήσουν με δικά τους λόγια τη διαφορά ανάμεσα στις επιθυμίες και τις ανάγκες. Μπορούν να βρουν από έναν “ορισμό”;

Το σκοινί θα κρεμαστεί στον τοίχο (ή οπουδήποτε άλλο μέσα στην τάξη), μαζί με όλες τις επιλεγμένες φωτογραφίες.

Μάθημα 2

Ανθρώπινα δικαιώματα: τι λένε;

Οι μαθητές συγκρίνουν τις ανάγκες τους με τα άρθρα της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

Μαθησιακοί στόχοι	Συσχετίζοντας τις δικές τους ανάγκες με άθρα από την Οικουμενική Διακήρυξη για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, οι μαθητές αναγνωρίζουν ότι η Διακύρηξη έχει ευθυγραμμιστεί με τις ανάγκες των ανθρώπων.
Εργασίες μαθητών	Οι μαθητές ανατρέχουν στο μάθημα 1 χρησιμοποιώντας μια λίστα ή επιλεγμένα άρθρα από την Οικουμενική Διακήρυξη για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.
Υλικά	Φυλλάδιο (απλοποιημένη έκδοση της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου), λίστα αναγκών από το μάθημα 1.
Μέθοδοι	Ομαδική εργασία, έρευνα.

Περιγραφή του μαθήματος

Στην αρχή του μαθήματος, ο/η εκπαιδευτικός συνοψίζει τα αποτελέσματα του 1^{ου} μαθήματος. Πρέπει να γίνει μια σύνδεση ανάμεσα στις ανάγκες και τα ανθρώπινα δικαιώματα, και μια σύντομη παρουσίαση της ιστορίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (βλ. φυλλάδιο “Ανθρώπινα δικαιώματα: κατάλογος σύγκρισης δικαιωμάτων και αναγκών”). Η εισαγωγή του εκπαιδευτικού δεν πρέπει να διαρκέσει περισσότερο από 10 λεπτά.

Οι μαθητές πρέπει να συσχετίσουν τις ανάγκες τους (τις οποίες έχουν ορίσει) με τα ανθρώπινα δικαιώματα όπως εμφανίζονται στην απλοποιημένη λίστα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (φυλλάδιο). Θα εργαστούν σε ομάδες, όπως και στο προηγούμενο μάθημα, εξετάζοντας τα παρακάτω θέματα: ποια ανθρώπινα δικαιώματα είναι σημαντικά για αυτούς, ακόμα και ασυνείδητα; Μπορούν να κατανοήσουν τη σχέση ανάμεσα σε δικαιώματα και ανάγκες; Μπορούν να σκεφτούν παραδείγματα από την καθημερινή ζωή που σχετίζονται με ένα συγκεκριμένο δικαίωμα; Το φυλλάδιο θα βοηθήσει σε αυτό. Ο/η εκπαιδευτικός θα αποφασίσει αν η εργασία θα γίνει με την απλοποιημένη έκδοση της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου ή με την κανονική (διαθέσιμη στο δικτυακό τόπο www.un.org/en/documents/udhr/). Η χρήση της απλοποιημένης έκδοσης θα βοηθήσει τους μαθητές να εντοπίσουν πολύ γρήγορα τα ανθρώπινα δικαιώματα που αναπτύχθηκαν με βάση τις καθημερινές ανάγκες.

Παράδειγμα από το φυλλάδιο:

Λίστα βασικών δικαιωμάτων	Οι “ΑΝΑΓΚΕΣ” που έχουμε ορίσει	Σε ποιο άρθρο της Διακήρυξης ανήκει;
Δικαίωμα να ζούμε, να υπάρχουμε		
Δικαίωμα να εργαζόμαστε		
Δικαίωμα να έχουμε περιουσία		
Δικαίωμα να εκφραζόμαστε ελεύθερα		
...		

Οι μαθητές προσπαθούν να αντιγράψουν τον κατάλογο των αναγκών τους από το προηγούμενο μάθημα στο φυλλάδιο. Αυτό δεν θα είναι εύκολο, καθώς η διατύπωση των δικαιωμάτων και των αναγκών δεν είναι η ίδια. Αυτό μπορεί να προκαλέσει συζητήσεις και αποφάσεις που δεν είναι πάντα ξεκάθαρες, αλλά τούτο γίνεται σκόπιμα.

Στη συνέχεια, οι ομάδες που τελειώνουν συγκρίνουν τη λίστα τους με το αυθεντικό κείμενο της Οικουμενικής Διακύρησης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

Στο τέλος του μαθήματος, πρέπει να διαμορφωθεί μια λίστα για την τάξη. Αυτό σημαίνει ότι οι λίστες των ομάδων θα φωτοτυπηθούν και θα ενταχθούν σε έναν μεγαλύτερο κατάλογο, που θα παρουσιαστεί σε όλους. Αν υπάρχουν διαθέσιμοι υπολογιστές, οι μαθητές μπορούν να φτιάξουν μια ηλεκτρονική λίστα, χρησιμοποιώντας το φυλλάδιο ως περίγραμμα. Αυτή η εργασία μπορεί να ανατεθεί σε μια μικρή ομάδα μαθητών και να την ολοκληρώσουν στο σπίτι. Αν είναι απαραίτητο, μπορεί να συντάξει τη λίστα ο/η εκπαιδευτικός.

Μάθημα 3

Έρευνα: τι σκέφτονται και τι γνωρίζουν οι άνθρωποι γύρω μας Οι μαθητές κάνουν μια μικρή έρευνα για τα ανθρώπινα δικαιώματα

Μαθησιακοί στόχοι	Οι μαθητές διευρύνουν την εμπειρία τους παίρνοντας συνέντευξη από ενήλικες για τη στάση απέναντι στα και τη γνώση τους για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Παρατηρούν πόσο διαφορετικά μπορούν να αξιολογηθούν τα ανθρώπινα δικαιώματα.
Εργασίες μαθητών	Οι μαθητές ετοιμάζουν μια έρευνα και εξασκούνται μέσα στην τάξη. Η έρευνα μπορεί να διθεί ως εργασία για το σπίτι για την επόμενη εβδομάδα.
Υλικά	Φυλλάδια, χαρτί, μολύβια και στυλό.
Μέθοδοι	Έρευνες σε ομάδες.

Περιγραφή του μαθήματος

Η τάξη τώρα διαθέτει μια λίστα ανθρωπίνων δικαιωμάτων (η οποία σκόπιμα δεν είναι ολοκληρωμένη). Είναι σαφές ότι και χωρίς γνώση της έννοιας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όλοι γνωρίζουν ότι οι άνθρωποι έχουν ανάγκες και αυτές οι ανάγκες σχετίζονται με τα δικαιώματα που παρουσιάζονται στα άρθρα της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Γνωρίζοντας αυτό, οι μαθητές μπορούν να ανασκευάσουν την ιστορία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η οποία, άλλωστε, δεν δημιουργήθηκε τυχαία, αλλά προέκυψε από την ιδέα ότι όλα τα ανθρώπινα όντα έχουν δικαιώματα που κανείς δεν μπορεί να τους στερήσει.

Στο τρίτο και τέταρτο μάθημα, οι μαθητές θα διεξάγουν μια μικρή έρευνα. Στην τοπική τους κοινότητα, θα προσπαθήσουν να ανακαλύψουν τι σχετίζεται με τα ανθρώπινα δικαιώματα, πώς κρίνονται τα ανθρώπινα δικαιώματα και ποιο είναι το επίπεδο των βασικών γνώσεων που διαθέτουν οι άνθρωποι για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Οι μαθητές πρέπει να διαμορφώσουν, να διεξάγουν και να αξιολογήσουν μια μικρή έρευνα, με σκοπό να κατανοήσουν την ύπαρξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο άμεσο περιβάλλον τους. Ο/η εκπαιδευτικός δίνει ένα φυλλάδιο στο οποίο μπορούν να κατηγοριοποιηθούν οι απαντήσεις: ατομικές στάσεις προς τα ανθρώπινα δικαιώματα, γνώση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και η παρούσα κατάσταση στη χώρα τους. Οι μαθητές μπορούν να πάρουν συνέντευξη από ενήλικες, (συγγενείς, φίλοι, γείτονες, περαστικοί) και να θέσουν τις παρακάτω ερωτήσεις:

- Νομίζετε ότι είναι σημαντικό το γεγονός ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι οικουμενικά; Αν ναι, γιατί;
Αν όχι, γιατί;
- Ποια δικαιώματα πρέπει να προστατεύονται περισσότερο σε παγκόσμιο επίπεδο;
- Ποιος είναι υπεύθυνος για αυτό;
- Ποια δικαιώματα πρέπει να προστατεύονται περισσότερο στη χώρα μας;
- Ποιος είναι υπεύθυνος για αυτό;

Οι μαθητές θα πρέπει να προσέξουν να μην κρίνουν αν είναι σωστές ή όχι οι στάσεις, απόψεις ή γνώσεις που εκφράζονται. Θα έπρεπε απλά να καταγράφουν τις απαντήσεις.

Επειδή η διεξαγωγή συνέντευξης δεν είναι κάτι εύκολο, θα είναι καλό να γίνει προσομοίωση μέσα στην τάξη. Μια μικρά ομάδα μαθητών θα αναλάβει τον ρόλο του ερευνητή, και δύο μαθητές τον ρόλο του άγνωστου περαστικού. Το ίδιο μπορεί να γίνει και για τις συνεντεύξεις με φίλους ή συγγενείς. Είναι

σημαντικό να μην ξεχνούν οι μαθητές να συστήνονται και να εξηγούν τον σκοπό της έρευνας. Παρακολουθώντας τις πρόβες της συνέντευξης, οι υπόλοιποι μαθητές μπορούν να κάνουν εποικοδομητική κριτική. Με αυτό τον τρόπο μαθαίνουν όλοι.

Ερωτήματα για σκέψη:

- Πώς κρατάμε σημειώσεις;
- Πώς κατανέμονται οι ρόλοι στην ομάδα συνέντευξης;
- Πώς θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα στο επόμενο μάθημα;

Δίνεται στους μαθητές χρονικό περιθώριο μιας εβδομάδας για να διεξάγουν τις συνεντεύξεις. Είναι καλύτερα οι συνεντεύξεις να γίνουν σε μικρές ομάδες.

Μάθημα 4

Τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι ζωντανά!

Παρουσιάζουμε και συζητάμε τα αποτελέσματα της έρευνας

Μαθησιακοί στόχοι	Οι μαθητές παρουσιάζουν τα αποτελέσματα της έρευνας και συνειδητοποιούν πόσο διαφορετικά αξιολογούνται τα ατομικά ανθρώπινα δικαιώματα. Στοχάζονται πάνω στις δικές τους μαθησιακές διαδικασίες μεταβιβάζοντας έτσι γνώση και ικανότητες.
Εργασίες μαθητών	Οι μαθητές παρουσιάζουν και συζητούν τα αποτελέσματα της έρευνάς τους. Αναστοχάζονται την όλη μαθησιακή διαδικασία.
Υλικά	Χαρτί A4.
Μέθοδοι	Ομαδική συζήτηση, συζήτηση σε ολομέλεια.

Επιπρόσθετες πληροφορίες

Μια συζήτηση (μια ανταλλαγή επιχειρημάτων, από τη λατινική λέξη, *discussio*, που σημαίνει επιχείρημα) είναι μια ιδιαίτερη μορφή λεκτικής επικοινωνίας ανάμεσα σε δύο ή περισσότερα άτομα στην οποία αναδεικνύονται δύο ή περισσότερες εκδοχές – δηλαδή συζητούνται – με την κάθε πλευρά να παρουσιάζει τα επιχειρήματά της. Μια συζήτηση πρέπει να γίνεται μέσα σε πνεύμα αμοιβαίου σεβασμού. Στο πλαίσιο μιας καλής συζήτησης οι ομιλητές επιπρέπουν και επιπλέον ενθαρρύνουν την έκφραση απόψεων και γνωμών διαφορετικών από τις δικές τους, εξετάζοντάς τις προσεκτικά αντί να τις απορρίπτουν βιαστικά. Ποιοτικά ατομικά στοιχεία όπως η ηρεμία, η αυτοκυριαρχία και η ευγένεια λειτουργούν ως πλεονεκτήματα και για τις δυο πλευρές. Στην καλύτερη περίπτωση, μια συζήτηση θα οδηγήσει στη λύση ενός προβλήματος ή σε ένα συμβιβασμό των οποίο όλοι οι εμπλεκόμενοι αποδέχονται.

Στις σύγχρονες κοινωνίες, η συζήτηση αποτελεί πολιτισμένο – μη βίαιο – μέσο διαχείρισης της διαφωνίας. Γι' αυτό τον λόγο οι συγκρούσεις δεν καταστέλλονται, αλλά επιλύονται. Μαθαίνοντας και εφαρμόζοντας τις δεξιότητες της συζήτησης, οι μαθητές μαθαίνουν ένα βασικό στοιχείο για την επίτευξη και διατήρηση της ειρήνης στην κοινωνία.

Περιγραφή του μαθήματος

Οι μαθητές παρουσιάζουν τα αποτελέσματα της έρευνάς τους για τις στάσεις, τη γνώση και τον τρόπο εφαρμογής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Δεν είναι εφικτό να παρουσιαστούν τα αποτελέσματα σε ένα μόνο μάθημα. Έτσι οι μαθητές χωρίζονται σε τρεις ομάδες, οι οποίες παρουσιάζουν από κοινού τα αποτελέσματά τους.

Μόνο γενικές εντυπώσεις μπορούν να μεταφερθούν στην ολομέλεια, η οποία θα αποτελέσει τη βάση για την τελική συζήτηση.

Κάθε μαθητής μπορεί να κρατά σημειώσεις αναφορικά με το τι βρήκε πιο εντυπωσιακό, πιο ικανοποιητικό και πιο ενοχλητικό από τα αποτελέσματα της έρευνας.

Αυτές οι σημειώσεις πρέπει να γραφούν με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορούν να τοποθετηθούν ή να κρεμαστούν στην τάξη.

Στη χώρα μας συμβαίνουν ακόμα πολλές παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Έμεινα έκπληκτη με το πόσο πολλοί άνθρωποι ήθελαν να απαντήσουν στις ερωτήσεις.

Λεπτομέρειες για τα ανθρώπινα δικαιώματα δεν είναι συνήθως γνωστές.

Είναι σημαντικό για την τελική συζήτηση να μην θεωρηθεί από τον εκπαιδευτικό δεδομένο ότι οι μαθητές γνωρίζουν τα πάντα για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Αυτή ήταν απλά μια πρώτη προσέγγιση και ανάλυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Οι μαθητές θα έπρεπε ουσιαστικά να κινητοποιηθούν και να προθυμοποιηθούν να συνεχίσουν να σκέφτονται για τα ανθρώπινα δικαιώματα και να διατηρήσουν μια κριτική στάση. Ο/η εκπαιδευτικός μπορεί επίσης να ενθαρρύνει τους μαθητές να μάθουν περισσότερα πράγματα για τα ανθρώπινα δικαιώματα μελετώντας τη δουλειά των Ηνωμένων Εθνών, του Συμβουλίου της Ευρώπης, ή οργανώσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα όπως η Διεθνής Αμνηστία.

Όλες οι φράσεις κλειδιά πρέπει να τοποθετηθούν ή να κρεμαστούν στην τάξη και να διαβαστούν σιωπηρά από όλους τους μαθητές. Στη συνέχεια θα γίνει συζήτηση με βάση ερωτήσεις και σχόλια που θα ακολουθήσουν ως προς τα ακόλουθα:

- μαθησιακές διαδικασίες*
- νέα γνώση*
- εμπειρία από τις συνεντεύξεις*
- ιδέες για το πώς μπορεί να συνεχιστεί η εργασία για τα ανθρώπινα δικαιώματα σε επίπεδο τάξης ή σε ατομικό επίπεδο.

Σε αυτό το σημείο, θα ήταν σημαντικό όλοι οι εμπλεκόμενοι (εκπαιδευτικός, μαθητές και όλο το σχολείο) να κατανοήσουν πώς η εργασία σε αυτό το θέμα μπορεί να συνεχιστεί στο μέλλον. Τα ανθρώπινα δικαιώματα πρέπει να αποτελούν ένα θέμα μόνιμου ενδιαφέροντος για τα ανθρώπινα όντα – δε μπορεί να θεωρηθεί απλά σαν ένα θέμα που θα “μαρκαριστεί” σε μια λίστα θεμάτων προς μάθηση.